

Tanıtım-Eleştiri / Reviews

Enformasyon Çağı: Akıl ve Devrim Çağında Bilgi Teknolojileri 1700-1850.

Daniel R. Headrick. Çev. Zülal Kılıç.
İstanbul: Kitap Yayınevi, 2002. 285s.
ISBN 975-8704-06-0

Book Review: The translation of "*When Information Came of Age: Technologies of Knowledge in the Age of Reason and Revolution, 1700-1850.*"

Genelde son 10-15 yılın toplumsal gerçekliği olarak değerlendirilen "enformasyon çağı" ya da "enformasyon toplumu" olgusunun tarihsel geçmişi oldukça gerilere gitmektedir. Yazarının da belirttiği üzere, "şimdi yaşamakta olduğumuz enformasyon devriminin, üç yüz yıl kadar önce başlayan bir kültürel değişimin sonucu olduğu" gerçeğini bilmek önemlidir. Örneğin, 20. yüzyılın bir gelişmesi sayılan bilgi toplumu için 19. yüzyıl, enformasyonun mekanizasyonu doğrultusunda büyük bir atılımın gerçekleştirildiği yüzyıldır. Ancak bu atılımları da önceleyen ve 17-18. yüzyıllardaki etkin enformasyon sistemlerinden söz edilebilir. Harita, sözlük, bitki adları dizini, istatistik, telgraf, grafik gibi kimi yenilikler enformasyon çağını hazırlayan sistemlerdir.

Elimizdeki eserde, sözü edilen bu sistemler hizmet ettikleri enformasyon amacına göre sıralanmıştır. Bu amaçlar arasında bilginin düzenlenmesi, dönüştürülmesi, sergilenmesi, saklanması

ve iletimi bulunmaktadır. Kuşkusuz kitapta her sistemin birden fazla işlevi olduğu da vurgulanmaktadır.

Kitap yedi bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

1. Enformasyon ve tarihi
2. Enformasyonun düzenlenmesi
3. Enformasyonun dönüştürülmesi
4. Enformasyonun sergilenmesi
5. Enformasyonun saklanması
6. Enformasyonun iletimi
7. Enformasyon çağları

Birinci Bölüm'de enformasyon kavramı tanımlanmakta ve "enformasyon devrimi"nin yeni bir olgu olmadığı, köklerinin tarihin derinliklerinde yattığı tartışılmaktadır. İkinci Bölüm'de bilginin düzenlenmesi ve sınıflandırılması ile ilgili sistemler ele alınmaktadır. Üçüncü Bölüm'de bilginin dönüştürülmesinin bir aracı olarak istatistik incelenmektedir. Dördüncü Bölüm'de de enformasyonu dönüştürmek ve sergilemek için kullanılan sistemler, yani harita ve grafikler ele alınmakta, bunların sergileme işlevleri vurgulanmaktadır. Beşinci Bölüm'de, bilgiyi saklamak ve gerektiğinde bulmak için iyi bilinen iki sistem, sözlük ve ansiklopediler incelenmektedir. Altıncı Bölüm'de de iki bilgi iletim sistemi, posta hizmetleri ve telgraf ele alınmaktadır. Yedinci Bölüm, enformasyon çağı kavramının kitapta işlenen konular çerçevesinde yeniden değerlendirildiği bölümdür.

Yazarın, "Enformasyon çağı söz konusu olduğunda uzmanlar bizi şamatalı bir reklâm yağmuruyla bu çağın daha yeni doğduğuna ve en yeni makinelerin ürünü olduğuna inandırmak isterler. Ne var ki bu, tarihin ilk enformasyon çağı değildir." Belirlemesi üzerinde düşünölmeye değer görünmektedir. Tarihselliğin koparılmış hiçbir toplumsal gerçeklik tam olarak açıklanamaz. Bilgi çağı olgusunu tarihselliği bağlamında merak edenlere uygun bir eser. Öneririz.

Bülent Yılmaz
Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü